

Сценарій
історичної години до Дня пам'яті героїв Крут
«Квіти у полі, там де Крути...»

*Читець: І знов, у котрий це вже раз,
Зійшлися ми в одній родині,
Щоб пом'януть той славний час,
Коли в офіру Батьківщині
Себе принесли краці з нас.
Нема любові понад ту,
Що окропила кров'ю Крути,
І ту гарячу кров святу
Повік Вкраїні не забути.*

Ведуча: 29 січня – День пам'яті героїв Крут – саме там, у 1918 році відбувся бій, що на довгі роки став одним із символів боротьби українського народу за свободу і незалежність.

*Читець: Під Крутами там молоде юнацтво
На прю криваву з ворогами стало.
За Україну, славу, честь й багатство
Життя юнацьке своє там віддало.*

Ведуча: 29 січня 1918 року назва невеликої станції Крути, що розташована на Чернігівщині уздовж лінії Бахмач-Київ, ознаменувала відлік нового духовного злету нації, який уже протягом майже століття є національним символом для десятків поколінь борців за свободу та незалежність.

Йшов 1918 рік. Четвертим Універсалом Центральна Рада проголосила Українську Народну Республіку самостійною, ні від кого незалежною, суверенною державою. Проте більшовицька влада не хотіла так просто віддавати свого «молодшого брата». Після захоплення Харкова та Полтави більшовики спрямували своє шеститисячне військо на Київ під проводом М.Муравйова.

На той час в Центральній Раді не було армії. Основна її частина була розбита більшовиками, а інша перейшла на бік червоних, спокусившись фальшивими обіцянками.

У той важкий і грізний час на оборону рідного краю стали лише невеликі частини ідейних борців. У Києві сформувався курінь із студентів та учнів гімназії. Їх було 300.

*Читець: Ви сміло виступили в бій
Хоч ворог був страшний, суворий,
В душі не було молодій
Ані вагання, ні покори!
Сніги зледенілі
І темінь іскриста
Над Крутами в скруту*

*Зійшлося їх триста.
Моя Україно,
Мій Києве - княже,
Ця юнь безборонна
За тебе поляже.*

Ведуча: Наступав холодний ранок 29 січня 1918 року. О 9.00 годині розвідка донесла, що більшовики наступають. Молоді герої стали готуватися до бою. Юнаки мужньо відбивали атаки ворога, не залишаючи своїх позицій. Проти них наступали матроси Балтійського флоту – їх було майже 6 тисяч старих вояків, а борців за волю України біля 600.

*Читець: Десять йшло проти ста,
І кидались грудьми на гармати,
Бо за ними свята
Україна стояла, як мати.
І остання гупає гармата..
На життя без надій
Їм стояти, стояти, стояти!*

Ведуча: Бій був запеклий і тривав до полудня. Молоді воїни билися відчайдушно, виявляли зразки хоробрості.

*Читець: Земля дрижала. Схід вогнем горів,
Сурмили сурми. Гримали гармати.
А в їх очах, вогнистих та завзятих
Палав святий, благословенний гнів.*

Ведуча: Сили були надто нерівні. Побачивши безперспективність подальшої битви, комендант юнацького куреня дав наказ відступати. Але поки це слово дійшло з одного боку колії, де були юнаки старшинської школи, на протилежний бік до студентів, хтось замінив слово «відступати» на «наступати». Юнаки-курсанти відійшли назад, а студенти кинулись вперед. На смерть... Пішли на ворога з багнетами, бо набоїв уже не було. І падали, падали у нерівному бою. Коли зачорніла ніч, на крутянських полях лежали сотні трупів.

*Читець: П'янила ниву кров їх чиста
Звершилося: вже бій стихав,
І впали всі героїв триста!
Останніх, смілих – гнів садиста
В полоні всіх закатував.*

Ведуча: 35 забрано в полон, двадцять сім здорових і вісім поранених. Довго і жорстоко катували їх. Та не впали на коліна, не просили пощади і помилування. Мужньо зустріли вирок: поранених відправити до Харкова, розстріляти. Наближалася страшна хвилина для засуджених. Один починає, всі інші підхоплюють «Ще не вмерла Україна». І вже лежать тіла юнаків на снігу, политому їхньою кров'ю.

Селяни з навколишніх сіл забрали їхні тіла, поховали за християнським звичаєм.

1 березня 1918 року, після звільнення Києва, було закуплено 200 домовин для перевезення тіл загиблих. Після тривалих розшуків за допомогою місцевих селян були знайдені ями, в яких лежали тіла героїв. Однак усіх загиблих знайти не вдалося.

19 березня 1918 року до Києва приїхав сумний поїзд. Убитих було поховано у спільній могилі на Аскольдовій горі – на аристократичному кладовищі в центрі Києва. Увічненням цього є відома поезія Павла Тичини «Пам'яті тридцяти».

Читець: *На Аскольдовій могилі*

*Поховали їх –
Тридцять мучнів українців
Славних, молодих...
На Аскольдовій могилі-
Український цвіт!-
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла знятись
Зрадницька рука?
Квітне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого зазнявся воїн?
Боже, покарай!-
Понад все вони любили
Свій коханий край.*

Ведуча: Кров під Крутами не була пролита марно. З неї, наче з безсмертя, розцвітають пелюстки Волі. Вже 29 січня 1919 року на роковини бою під Крутами, до Аскольдової могили героїв прийшли студенти й гімназисти. Вони дали клятву на вірність Україні, на вірність тим ідеям, за які життям заплатили герої.

Слово про загиблих виголосив професор Михайло Грушевський. Він, зокрема, сказав: «Стримайте ж Ваші сльози, які котяться! Ці юнаки поклали свої голови за визволення Вітчизни, і Вітчизна збереже про них вдячну пам'ять на віки вічні!».

Крути, без сумніву, були, є і будуть завдяки героїзму молодих студентів, однією з героїчних сторінок нашої історії.

Крути стали початком нової доби в історії України. Без Крутів навіть Акт злуки 22 січня 1919 року був би лише документом.

Читець: *Слава, слава Україні і її народу,*

*Що своїм життям безцінним захищав свободу,
Що довідну самостійність розумом відстояв,-
Тричі слава Україні і її героям.*